

Cronica activității Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni pentru anul 2021

The National Museum of Eastern Carpathians – Activity Report on 2021

Cosmina-Marcela OLTEAN¹
Cristina-Ioana BAUBEC-FELEA²

Cuvinte-cheie: *arheologie, educație muzeală, etnografie, istorie, memorialistică, muzeu, muzeu virtual, patrimoniu*

Keywords: *archaeology, ethnography, history, memoirs, museum, museum education, virtual museum, patrimony*

ABSTRACT

During 2021, the National Museum of the Eastern Carpathians has been successfully pursuing the proposed objectives and the programmes assumed in the Minimum (Annual) Plan, supplemented by additional activities. The year 2021 meant the start of important and very extensive activities, such as the general inventory of cultural goods, the re-evaluation of some goods and the start of classification processes, activities that were carried out in parallel with field research (archaeological, ethnographic and historical), numerous activities for the public – creative workshops, touring exhibitions, virtual exhibitions and individual work, during which museum specialists dedicated time to write articles, studies, scientific papers and to prepare public communications or materials for open lectures.

Activitatea Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni (MNCR) în anul 2021 a urmărit realizarea integrală a numeroaselor proiecte și activități propuse.¹

În ceea ce privește *identificarea patrimoniului*, instituția a reușit să descopere și să documenteze o serie de bunuri culturale relevante pentru profilul muzeului: situri și peisaje arheologice, numeroase artefacte, mărturii relevante privind istoria și civilizația preistorică, antică și românească din arealul Carpaților Răsăriteni.²

În ceea ce privește *cercetarea și documentarea patrimoniului*, în anul 2021 MNCR a efectuat numeroase cercetări arheologice, etnografice și istorico-documentare de teren. Dintre acestea, cele mai de seamă rezultate au furnizat cercetările privind *Arheologia montană în Carpații de Curbură*, *Exploatarea preistorică a sării* (Băile Figa, jud. Bistrița- Năsăud), *Eneoliticul și epoca bronzului* (Zoltan și Bixad, jud. Covasna; Păuleni-Dâmbul Cetății, Ocland jud. Harghita), *Civilizația dacică* (Covasna-Valea Zânelor, Cetatea Sânzieni-Cere, Covasna-Dealul Sărat, jud. Covasna), *Limesul Daciei Romane* (castrele romane de la Olteni și Boroșneu Mare). Cu rezultate notabile s-au soldat cercetările istorico-do-

¹ Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna; ocosmina57@gmail.com

² Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna; feleacristina@gmail.com

cumentare privind *Istoria învățământului românesc din Secuime*.

Cercetările efectuate de MNCR în anul 2021, pe de o parte, au adus contribuții la cunoașterea temelor sus-menționate, iar pe de alta, au îmbogățit patrimoniul muzeului cu 1 622 de bunuri, dintre care cca 100 sunt susceptibile pentru a fi clasate drept obiecte de patrimoniu de categoria *Tezaur*. Rezultatele cercetărilor au fost documentate complet, iar întreaga documentație aferentă a fost depusă în arhiva științifică a muzeului, în format letric și digital.

Totodată, în anul 2021, a fost continuată cercetarea patrimoniului aflat în administrarea instituției. În acest sens, menționăm expertizarea științifică a lotului bogat de artefacte preistorice de lemn descoperite în situri de exploatarea sării în estul Transilvaniei, pe teritoriul județelor Harghita, Mureș și Bistrița-Năsăud, precum și expertizarea științifică a materialului osteologic descoperit în situl arheologic de la Sântimbru (jud. Harghita).

În cursul anului 2021, MNCR a fost implicat în mod nemijlocit în elaborarea documentației științifice pentru dosarul *Limesul Roman din Dacia*, în vederea nominalizării acestuia în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.

Cercetările efectuate în anul 2021 au sporit în mod considerabil patrimoniul instituției. În prezent, rezultatele acestor cercetări sunt în curs de procesare și în curând vor fi publicate, iar bunurile și datele expuse în cadrul unor expoziții, prezentate publicului prin intermediul unor lecții deschise în mediul online, iar în viitor vor fi integrate în expoziții tematice și de bază.

În anul 2021 a fost continuată activitatea de *conservare și restaurare* a patrimoniului cultural aflat în administrarea MNCR. Totodată, au fost intensificate în mod considerabil activitățile privind *evidența științifică, expertizarea și evaluarea* patrimoniului. Pe lângă modalitățile clasice de

documentare, instituția a recurs la *documentarea digitală* (imagistică 3D, aerofotograme, înregistrări video și audio) a bunurilor aparținând patrimoniului mobil aflate în administrarea proprie și a celui imobil și imaterial aflate în teren.

Totodată, MNCR a desfășurat o activitate susținută și în ceea ce privește *valorizarea patrimoniului cultural*. În acest sens, au fost elaborate, organizate și itinerate expoziții tematice temporare, au fost realizate materiale de promovare a cetățitorilor dacice din estul și sud-estul Transilvaniei ș.a. și au fost organizate numeroase manifestări culturale și științifice. Muzeografi și cercetătorii muzeului au participat la numeroase manifestări culturale-științifice naționale și internaționale. Având în vedere restricțiile impuse de situația epidemiologică, MNCR și-a intensificat și diversificat activitățile adresate utilizatorilor mediului online.

Instituția a continuat să publice rezultatele recentelor cercetări în reviste proprii (*Angvstia, Caietele de la Araci*), precum și în revistele altor instituții din țară și străinătate. În plus, instituția a organizat manifestări științifice proprii (*Priorități de cercetare în sud-estul Transilvaniei, Sesiunea Științifică anuală a MNCR și Colocviul literar Acasă la Romulus Ciofleac*), iar angajații MNCR au participat la manifestări științifice naționale și internaționale, unde au prezentat cele mai relevante aspecte privind arheologia, istoria și etnografia din estul și sud-estul Transilvaniei.

În 2021, MNCR a fost preocupat de valorizarea patrimoniului prin cele mai diverse *activități adresate publicului larg*. În acest sens, instituția a continuat activitatea expozițională, atât cât a fost posibil în condițiile pandemiei. Totodată, colectivul instituției a căutat și de multe ori a reușit să compenseze scăderea drastică a aflului fizic de beneficiari prin organizarea activităților în *aer liber* și în *spațiul virtual*.

Având în vedere restricțiile impuse de pandemie, în anul 2021 strategia de promovare a MNCR s-a bazat în mod prioritar pe dezvoltarea mai multor platforme virtuale, adresate unor noi categorii de beneficiari, dar totodată instituția a rămas conectată la categoriile publicului fidele activităților muzeului.

MNCR a implementat 29 de proiecte de cercetare, 53 de activități de educație muzeală și 68 de proiecte culturale, având un număr total al beneficiarilor (beneficiari direcți + vizitatori + beneficiari virtuali) de 130 167. Numărul beneficiarilor a crescut mai ales datorită intensificării activității muzeului în mediul online.

Pe de altă parte, numărul vizitatorilor și al participanților direcți la activitățile MNCR s-a înjumătățit pe parcursul anului 2021, din cauza restricțiilor cauzate de situația epidemiologică. Din aceeași cauză, MNCR nu a putut organiza multe dintre activitățile cultural-educative preconizate în afara spațiilor muzeului: școli, grădinițe, cămine culturale.

ANALIZA ACTIVITĂȚII MNCR PE DOMENII

Gestiunea și evidența patrimoniului

La sfârșitul anului 2021, patrimoniul administrat de instituție număra 25 793 de piese muzeale din domeniile Arheologie, Etnografie, Numismatică, Istorie, Memorialistică. Proiectul a inclus următoarele activități:

- realizarea inventarelor periodice pentru bunurile intrate în administrarea muzeului;
- informatizarea registrelor de inventar;
- evaluarea bunurilor propuse pentru inventariere;
- expertizarea bunurilor în vederea clasării;
- întocmirea inventarelor provizorii pentru bunurile descoperite în cadrul șantierelor arheologice;

- includerea în evidențe a bunurilor provenite din cercetări recente, achiziții, donații;
- alcătuirea inventarelor de sală pentru expozițiile de bază și depozite;
- întocmirea fișelor analitice de evidență;
- întocmirea fișelor de restaurare;
- întocmirea fișelor de conservare;
- întocmirea fișelor de conservare pentru bunurile care au fost sau sunt incluse în expoziții naționale și internaționale;
- selectarea și întocmirea documentației de clasare pentru bunurile muzeale din categoriile Tezaur și Fond ale Patrimoniului Cultural Național;
- înregistrarea patrimoniului în baza de date națională – DOCPAT;
- digitalizarea colecțiilor de bunuri aparținând patrimoniului mobil (scane 3D cu lumină structurată).

Înregistrări în registrul informatizat

În această perioadă s-a depus un efort intens pentru înregistrarea bunurilor muzeale inventariate în RUI și în registrul informatizat DOCPAT. Până la nivelul anului 2014 era introdus în DOCPAT un număr de 6 936 de bunuri, iar în perioada 2015-2021 au fost introduse 9 889 de bunuri muzeale. Patrimoniul muzeului este în continuă dezvoltare, iar activitatea de introducere a patrimoniului în DOCPAT a ajuns în prezent la 65%.

Fișe analitice de evidență

Până la nivelul anului 2014 erau întocmite 8 378 de fișe analitice de evidență (FAE), iar pentru perioada 2015-2021 raportăm un număr de 10 138 FAE, rezultând un total de 18 516 FAE. MNCR a desfășurat în perioada 2015-2021 numeroase cercetări arheologice preventive și sistematice, care au necesitat prezența muzeografilor arheologi în teren, de unde a rezultat un număr mare de bunuri culturale mobile care sunt în curs de cercetare și documentare, în vederea întocmirii FAE.

Fișe de conservare

Această activitate se corelează cu realizarea FAE de către muzeografii de specialitate. În prezent, în cadrul Secției CCVP, sunt numai doi conservatori angajați care au atribuții de întocmire a fișelor de conservare a bunurilor MNCR.

Clasarea bunurilor culturale

În perioada 1996-2020 au fost întocmite și depuse 580 dosare de clasare a bunurilor muzeale la nivel de instituție. În anul 2021 numărul dosarelor depuse de MNCR la Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor în vederea clasării bunurilor a fost de 85. Până în prezent, MNCR a depus 665 de dosare la Ministerul Culturii, dintre care 253 bunuri sunt clasate cu Ordin de Clasare/Certificat de clasare și 412 se află la Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor a Ministerul Culturii în vederea obținerii aprobării de clasare.

Inventarierea patrimoniului cultural administrat de MNCR

În anul 2021 (perioada iulie-decembrie) Comisia de Inventariere a patrimoniului MNCR s-a întâlnit în 23 de ședințe de lucru în a doua parte a anului. Toate bunurile de patrimoniu au fost verificate faptic. S-a urmărit, cu ocazia Ședinței Comisiei de Inventariere, ca bunurile culturale care sunt depozitate în spațiile MNCR (Depozit aflat în Biroul de Conservare, Restaurare și Evidență; Depozite Subsol MNCR; Depozite Parter; Depozite Etaj; Expoziție permanentă MNCR; Depozitul de pe strada Mikó Imreh nr. 2, Sfântu Gheorghe; *Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe*; Casa Memorială „Romulus Cioflec”, Araci; Depozite și spații expoziționale ale Muzeului Oltului și Mureșului Superior, Miercurea-Ciuc – MOMS), să fie inventariate faptic.

Din această activitate au rezultat 25 793 de bunuri inventariate, actualizarea cataloagelor topografice, reorganizarea spațiilor de depozitare, selectarea și de-

pozitarea separată a bunurilor culturale speciale și a bunurilor de masă, depozitarea separată a bunurilor culturale clasate și selectarea bunurilor în vederea evaluării.

Cercetarea și valorificarea științifică a patrimoniului

S-a realizat prin: cercetări de teren; studierea documentelor de arhivă referitoare la personalități și istoria locală; elaborarea de articole, studii, volume; participări la manifestări științifice organizate de către instituție sau de către muzee, institute și universități din țară, cu participare națională și internațională.

Cercetări de teren

Conform activităților cuprinse în planul anual de cercetare, cât și solicitărilor venite din partea unor investitori, în 2021 MNCR a realizat numeroase investigații arheologice, în urma cărora a rezultat un patrimoniu excepțional și date valoroase, care vor contribui la o mai bună cunoaștere a istoriei zonei în care își desfășoară activitatea instituția.

Cercetările efectuate de MNCR în anul 2021 au îmbogățit patrimoniul muzeului cu 1 622 de bunuri de patrimoniu, dintre care cca 100 sunt susceptibile pentru a fi clasate ca obiecte de patrimoniu în categoria Tezaur. Rezultatele cercetărilor au fost bine documentate, toată documentația aferentă acestor cercetări fiind depusă în arhiva științifică a muzeului, în format letric și digital. Totodată, în anul raportat a fost continuată *cercetarea patrimoniului aflat în administrarea instituției*. În acest sens, menționăm *expertizarea științifică a lotului bogat de artefacte preistorice de lemn* descoperite în situri de exploatarea sării în Estul Transilvaniei, pe teritoriul jud. Harghita, Mureș și Bistrița-Năsăud, precum și *expertizarea științifică a materialului osteologic* descoperit în situl arheologic de la Sântimbru (jud. Harghita).

Cercetările efectuate în anul 2021 au sporit în mod considerabil patrimoniul instituției, rezultatele acestor cercetări și bunurile aferente fiind în curs de procesare, urmând a fi publicate, expuse în cadrul unor expoziții, prezentate publicului prin intermediul unor lecții deschise în mediul online, iar în viitor vor fi integrate în expoziții tematice și de bază.

În anul 2021 s-a continuat activitatea de *conservare și restaurare* a patrimoniului cultural aflat în administrarea MNCR. Totodată au fost intensificate în mod considerabil activitățile privind *evidența științifică, expertizarea și evaluarea* patrimoniului. Pe lângă modalitățile clasice de documentare, instituția a recurs la *documentarea digitală* (imagistică 3D, aerofotograme, înregistrări video și audio) a bunurilor aparținând patrimoniului mobil aflat în administrare proprie și a celui imobil și imaterial aflat în teren.

În ceea ce privește *valorizarea patrimoniului*, instituția a continuat să publice rezultatele recentelor cercetări în reviste proprii (*Angvstia, Caietele de la Araci*), precum și în cele ale unor instituții din țară și străinătate.

În plus, instituția a organizat manifestări științifice proprii (*Colocviul Priorități de cercetare în Sud-Estul Transilvaniei, Sesiunea Științifică anuală a MNCR și Colocviul literar Acasă la Romulus Ciofleac*) (fig. 1)³, iar angajații MNCR au participat la manifestări științifice naționale și internaționale la care au prezentat cele mai relevante aspecte privind arheologia, istoria și etnografia din Estul și Sud-Estul Transilvaniei.

În 2021, MNCR a fost preocupat și de valorizarea patrimoniului prin cele mai diverse *activități adresate publicului larg*. În acest sens, instituția a continuat activitatea expozițională, pe cât a fost posibil în condițiile pandemiei. Totodată, colectivul instituției a căutat să compenseze scăde-

rea drastică a aflului fizic de beneficiari, prin organizarea activităților în *aer liber* și în *spațiul virtual*.

În anul 2021, MNCR a acționat în acord cu strategia culturală stabilită cu ocazia aprobării proiectului de management și anume „...optimizarea și eficientizarea activităților de cercetare, dezvoltare, conservare, restaurare și valorificare a patrimoniului cultural (arheologic, etnografic, istoric-documentar)”. În același timp, în conformitate cu angajamentele asumate, instituția a urmărit *sporirea vizibilității muzeului, diversificarea serviciilor pentru public și creșterea impactului educațional* al activităților sale. În plus, strategia MNCR a fost influențată de restricțiile impuse de pandemie.

Pentru a asigura îndeplinirea în condiții optime a angajamentelor asumate, MNCR a atras resurse umane și economice suplimentare. Mijloacele economice suplimentare cele mai consistente au fost asigurate din finanțarea programelor și proiectelor din surse alternative și din prestări servicii.

Resursele umane și logistice suplimentare au fost asigurate în urma parteneriatelor cu alte muzee, universități și institute de cercetare, organizații non-guvernamentale și administrația centrală și locală.

În conformitate cu strategia culturală a MNCR pentru întreaga perioadă de management s-au efectuat cercetări științifice în domeniul *preistoriei, civilizației dacice, romane și post-romane*. Una dintre prioritățile instituției a fost elaborarea proiectului *Muzeului în Aer Liber de la Covasna*.

Din programele și proiectele de cercetare prevăzute pentru întreaga perioadă au fost realizate cu succes următoarele:

Exploatarea pre- și protoistorică, antică și medievală a sării în Estul Transilvaniei;

- *Dacii în Estul Transilvaniei;*
- *Granița de Est a Daciei romane;*
- *Învățământul confesional românesc în Estul Transilvaniei (sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XX-lea);*

³ Fotografiele folosite la realizarea ilustrațiilor provin din Arhiva MNCR.

- Conservarea, restaurarea, evidența și clasarea patrimoniului MNCR;
- Îmbunătățirea expozițiilor permanente existente;
- Sesiunea științifică anuală a MNCR;
- publicarea *Caietelor de la Araci* și a revistei anuale a MNCR – *Angvstia*, vol. 24;
- organizarea *Atelierelor creative „Tradiție și Modernitate”* ș.a.

În acord cu prioritățile muzeului aprobate de Ministerul Culturii, MNCR a fost implicat în implementarea *Programului Național Limes*.

Dezvoltarea platformei Web „Muzeul Virtual al MNCR” – muzeu.mncr.ro

Având în vedere restricțiile sanitare, pentru anul 2021 a fost prevăzut un program distinct privind realizarea produselor culturale destinate mediului online și transpunerea expozițiilor și a unor exponate din colecțiile muzeului în format digital.

În acest sens, MNCR a realizat filme documentare de scurt metraj:

- Filmul *Situl arheologic de la Păuleni* (durata 18 minute);
- Filmul *ArheoLog: Jurnal de șantier* (durata 8 minute);
- Filmul *Simbolistica decorului pe vase ceramice din Epoca Bronzului* (durata 5 minute);
- Filmul *Sacrificii umane din epoca bronzului* (durata 6 minute);
- Filmul *Exploatarea preistorică a sării la Băile Figa* (durata 20 minute);
- Filmul *Muzeului Sării* (realizat parțial – Script și filmări); va fi finalizat în anul 2022.

Activitățile aferente acestor proiecte au cuprins realizarea de concepte și scenariu (script), producție executivă de filme, consultanță științifică, participare la filmări cu specialiști ai MNCR (explicații, dialoguri, secvențe din timpul cercetărilor), participare la editare materiale video și audio.

Produsele digitale de realitate virtuală cuprind scanarea siturilor arheologice și a monumentelor istorice cu tehnologia LiDAR portabilă, ca și scanarea 3D a bunurilor de patrimoniu mobil aflate în administrarea MNCR.

Platforma tehnică pentru Muzeul Virtual

A avut loc migrarea „Muzeului Virtual” de pe platforma experimentală *net4u.ro* pe platforma oficială *mncr.ro*. Activitățile aferente au constat în programare aplicații web și baze de date pentru realizarea procesului de migrare și activități de întreținere săptămânale a platformei tehnice care găzduiește Muzeul Virtual.

Dezvoltare de expoziții, secțiuni și teme noi în cadrul Muzeului Virtual

A fost dezvoltată versiunea 2 a Muzeului Virtual al Carpaților Răsăriteni. În acest scop au fost realizate activități complexe de programare în medii de dezvoltare specifice pentru aplicațiile web moderne. Au fost create secțiunile noi de „Memorialistică”, „Noi în presă”, expoziții online precum „Necropola din a doua epocă a fierului de la Olteni”, „Dacii din Estul Transilvaniei”, „Marile Bătălii ale Primului Război Mondial în trecătorile Carpaților de Curbură”. Acestea li se adaugă realizarea unor produse grafice și afișe pentru numeroase evenimente organizate de Muzeu. Aceste materiale au fost difuzate și online (fig. 2).

a lucrat, de asemenea, la platforma tehnică pentru prezentarea revistei *Angvstia* în mediul online și migrarea versiunii electronice (online) a revistei de pe platforma *angvstia.net4u.ro* pe platforma oficială *angvstia.mncr.ro*.

A fost implementat un sistem de promovare a produselor culturale în mediul online; astfel, vizibilitatea MNCR și a produselor culturale propuse publicului din mediul online au cunoscut o creștere importantă.

Proiectul *Scanarea 3D, digitalizarea patrimoniului, crearea produselor culturale digitalizate și lansarea acestora în mediul online* a generat rezultate care au cuprins 5 filme documentare noi, 1 concept de film documentar (care va fi realizat în anul 2022), produse digitale realizate prin scanarea 3D a obiectelor din colecțiile MNCR și a siturilor arheologice; Muzeul Virtual versiunea 2 cuprinde numeroase secțiuni și expoziții noi, precum și platforma online nouă pentru revista *Angvstia*. Toate produsele inovative realizate în cadrul acestui proiect au fost valorificate în mediul online. Produsele și activitățile cu publicul au fost întotdeauna reflectate prin evenimente online.

Parteneriate media naționale și locale

S-au actualizat și utilizat parteneriatele cu publicațiile locale și naționale: *Mesagerul de Covasna, Observatorul de Covasna, Informația Harghitei, Radio România Actualități, Radio Tg.-Mureș, We Radio, Radio Trinitas, TVR1, TVR3*.

Materiale despre activitățile MNCR au apărut periodic în aceste publicații și pe posturile radio și TV enumerate. În ultimul an s-a pus accentul pe prezența în mod constant a MNCR în mediul virtual prin noile platforme. S-au realizat periodic postări, chiar săptămânal pe paginile de Facebook, Instagram, pe site și pe platforma Muzeului Virtual al Carpaților Răsăriteni. Multe dintre materialele postate au fost preluate de publicațiile locale și naționale și au fost distribuite pe platforme virtuale de specialitate.

Programe finanțate din subvenția acordată de autoritate și stabilite în Planul Minimal al MNCR

Conservarea preventivă și curativă a patrimoniului

Este proiectul desfășurat în imobilele aflate în administrarea MNCR din Sfântu Gheorghe, Araci și Miercurea-Ciuc; a cu-

prins activități de monitorizare permanentă a microclimatului și completarea zilnică a *Jurnalului de Monitorizare a Microclimatului*, ajustarea periodică a acestuia în toate spațiile de păstrare și expunere a patrimoniului; desprăfuirea periodică a obiectelor de patrimoniu; aerisirea obiectelor din materii organice; pensularea obiectelor cu soluția Per-Xil 10 destinată conservării obiectelor de lemn, împotriva atacurilor de carii, fungice și altele; tratarea obiectelor etnografice textile aflate în spații expoziționale și de depozitare; tratarea obiectelor de metal cu Fertan.

Astfel, 250 de obiecte etnografice de lemn, textile, ceramică și metal au fost desprăfuite; 150 obiecte etnografice textile – aerisite; 898 obiecte etnografice textile tratate cu naftalină; 77 obiecte etnografice textile aflate în spațiile expoziționale au fost tratate cu insecticid (K-Othrine); 555 obiecte etnografice din lemn/metal, aflate în depozit, tratate preventiv cu Per-Xil 10. Părțile metalice ale bunurilor culturale etnografice au fost tratate cu Fertan (fig. 3-4).

Restaurarea artefactelor de lemn, ceramică și metal

Au fost restaurate 26 de bunuri culturale; 43 artefacte de lemn descoperite în situri arheologice de exploatare a sării au fost desalinizate și stabilizate; s-a realizat un set de fotografii cu obiectele înainte de desalinizare, în timpul activității de desalinizare și după ce acestea au fost desalinizate; un set de fotografii cu obiectele înainte de restaurare, din timpul activității de restaurare și după ce acestea au fost restaurate; au rezultat 69 FAE identificate și actualizate și 69 fișe de conservare întocmite.

Clasarea patrimoniului în categoriile Fond și Tezaur

Au fost încheiate 4 contracte de cesiune drept de autor între MNCR și experți acreditați; au rezultat 85 dosare comple-

tate în urma expertizelor științifice; 85 de expertize științifice pentru bunurile muzeale arheologice și numismatice și 85 dosare de clasare depuse la Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor.

Evaluarea patrimoniului

În cadrul proiectului a avut loc întocmirea tabelor cu bunurile culturale, verificarea și înregistrarea bunurilor culturale în Registrul Unic de Inventar (RUI), stabilirea valorilor de intrare a bunurilor culturale și examinarea documentației în cadrul ședințelor Comisiei de evaluare.

Evidența patrimoniului muzeal

S-a desfășurat la Sfântu Gheorghe și Miercurea-Ciuc în perioada ianuarie–decembrie 2021, cuprinzând activități precum: completarea Registrului Unic de Inventar (RUI), completarea fișelor analitice, completarea fișelor de conservare, completarea dosarelor de restaurare și introducerea FAE în baza de date DOCPAT. Numărul fișelor analitice de evidență întocmite în 2021 a fost de 1 512, cu 69 de noi fișe de conservare și 2 029 fișe introduse în DOCPAT.

Expertizarea patrimoniului muzeal în vederea clasării

Până în prezent, MNCR a depus 665 de dosare la Ministerul Culturii. În baza acestora, 253 bunuri sunt clasate cu Ordin de Clasare/Certificat de clasare, iar 412 sunt în curs de clasare. În anul 2021 Muzeul a depus 85 dosare la Comisia Națională a Muzeelor și Colecțiilor în vederea clasării.

Evaluarea patrimoniului cultural administrat de MNCR

În prezent, 7 101 bunuri muzeale cu valoare patrimonială sunt evaluate și înregistrate în evidența contabilă, din totalul de 25 793 bunuri muzeale înregistrate. În anul 2021 au fost evaluate și înregistrate în evidența contabilă 1 385 de bunuri, pentru alte 3 020 de bunuri evaluarea fiind în curs de desfășurare.

Valorificarea patrimoniului. Expoziții itinerate în țară

Expoziția *Dacii din Estul Transilvaniei*, compusă din 20 de planșe, a fost itinerată în intervalul noiembrie – decembrie 2021 la Muzeul Municipiului București, cu o audiență de circa 10 000 de beneficiari (fig. 5). Expoziția a fost prezentată într-un interviu la Radio România. În continuare se urmărește itinerarea expoziției în jud. Covasna, Harghita, Buzău și Brașov.

Expoziția foto-documentară *România din fostele Scaune Secuiești și Marea Unire*, care cuprinde 17 placate cu 100 de documente scrise și fotografii referitoare la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, a ajuns la publicul din Brădet (1 februarie – 11 mai 2021) și Târgoviște (15 noiembrie – 31 decembrie 2021). Parteneri ai proiectului au fost Școala Generală „Gheorghe Zaharia” din Brădet, jud. Covasna și Universitatea „Valahia” din Târgoviște, jud. Dâmbovița.

Dezvoltarea proiectului de organizare a *Muzeului în Aer Liber de la Covasna* s-a desfășurat între lunile martie – decembrie 2021, cuprinzând activități precum: fotografierea bunurilor etnografice aflate în patrimoniul muzeului; verificarea și corectarea FAE ale acestora; selectarea bunurilor etnografice cu potențial expozițional ridicat; selectarea și procesarea surselor fotografice și video referitoare la tematica expoziției de bază; documentarea privind arhitectura tradițională țărănească din Sud-Estul Transilvaniei; o reconstituire 3D, cu ajutorul unui software de animație, a *găbănașului* aflat în patrimoniul muzeului, pe baza martorilor fotografici realizați în timpul cercetărilor de teren și a documentării bibliografice.

Astfel, a fost dezvoltat conținutul grupelor tematice *Moara și Găbănaș* din componenta etnografică a planului tematic, s-au întocmit 39 FAE pentru bunuri culturale etnografice aflate în administrarea MNCR (măsurate, fotografiate, descrise) și

un set de fotografii cu modelarea virtuală 3D a găbănașului pe baza martorilor fotografici realizați în cadrul cercetărilor de teren. Toate rezultatele vor fi valorizate în proiectul expozițional *Muzeul în Aer Liber de la Covasna*.

Itinerarea expoziției foto-documentare *Marile bătălii ale Primului Război Mondial din trecătorile Carpaților de Curbură – Teledetecție și arheologie aeriană*. Evenimentul a avut loc în intervalul ianuarie – decembrie 2021 la Bran și București, cu sprijinul partenerilor: Muzeul Național Bran și Muzeul Municipiului București. Astfel, expoziția a fost prezentată publicului din orașul Bran (ianuarie – aprilie 2021) și din Municipiul București (decembrie 2021) (fig. 6). Proiectul a ajuns la 1000 vizitatori la Bran și la 10000 vizitatori în București, iar filmul expoziției a adunat 1200 de vizualizări în anul 2021 și o audiență de 10 000 persoane la radio. Expoziția a fost prezentată într-un interviu la Radio România.

Itinerarea expoziției foto-documentare *Sud-estul Transilvaniei în contextul Marii Uniri* a avut loc în perioada ianuarie – decembrie 2021, cu implicarea partenerilor Liceul Teoretic „Mircea Eliade” din Întorsura Buzăului, Școala de Structură din Zăbrățu, și Biblioteca Orășenească din Întorsura Buzăului. Itinerarea expoziției a avut loc în trei instituții din jud. Covasna, fiind vizualizată de circa 570 de vizitatori.

Itinerarea expoziției *Drumul Sării – Drumul Țării* a avut loc la Muzeul Oltului și Mureșului Superior din Miercurea-Ciuc, jud. Harghita, în perioada ianuarie – decembrie, cu prelungire în 2022. Proiectul expozițional a fost regândit în ce privește conținutul, căpătând și un nou titlu: *Arheologia sării în Transilvania*. Perspectivele în ce privește acest proiect cuprind itinerarea expoziției la Muzeul Municipiului București (trimestrul I 2023) și realizarea unei versiuni digitale pentru Muzeul Virtual al Carpaților Răsăriteni.

Expoziția foto-documentară *Personalități covășnene și harghitene ale Marii Uniri* a fost itinerată în unități de învățământ la Întorsura Buzăului (15 ianuarie – 15 martie 2021); Zăbrățu (15 martie – 15 mai 2021); în satul Brădet (15 mai – 5 iulie 2021); la Covasna – sediul Asociației Cultural-Creștine „Justinian Teculescu” (15 noiembrie – 28 noiembrie 2021); la Hotel Bradul (28 noiembrie – 30 noiembrie 2021) și la Miercurea-Ciuc (25 noiembrie – 31 decembrie 2021). Proiectul a ajuns în 6 instituții din jud. Covasna și Harghita, numărând 1 296 de beneficiari direcți (vizitatori, participanți la vernisaj).

Itinerarea expoziției foto-documentare *Granița de Est a Provinciei Dacia* a avut loc la Chilieni – Sfântu Gheorghe (15 mai 2021); Călugăreni, com. Eremitu, jud. Mureș (mai 2021); Sânpaul, com. Mărtiniș, jud. Harghita și la Muzeul Județean Mureș, Tg.-Mureș. Evenimentul a fost completat de o proiecție de film documentar cu titlul „Granița de Est a Provinciei Dacia”. Expoziția a adunat 1 592 vizitatori.

Au mai fost itinerate expozițiile: *Formarea și activitatea Gărzilor Naționale în zona Trei Scaune, Ciuc și Odorhei, desemnarea delegaților și participarea la Marea Adunare de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918* (1 aprilie – 31 decembrie 2021), în orașul Covasna cu sprijinul Asociației Cultural-Creștine „Justinian Teculescu”; expoziția foto-documentară *Situl arheologic Păuleni-Ciuc, jud. Harghita* (septembrie – decembrie 2021), Căminul Cultural din localitatea Păuleni-Ciuc; expoziția foto-documentară *ArheoMicroSpec*, în decembrie 2021 la Universitatea „Valahia” din Târgoviște.

Proiectul *Scanarea 3D, digitalizarea patrimoniului, crearea produselor culturale digitalizate și lansarea acestora online* s-a desfășurat în intervalul ianuarie – decembrie 2021 prin selectarea obiectelor, scanarea acestora, realizarea filmelor documentare de scurt metraj, realizarea conceptului

și scenariului, producție executivă de film, consultanță istorică și de specialitate, participare la filmări cu specialiști ai MNCR (explicații, dialoguri, secvențe din timpul cercetărilor), participare la editarea materialelor video și audio, scanare 3D, prelucrare seturi de date, realizare de modele digitale, publicarea modelelor digitale pe platforme online specializate pentru realitate virtuală, utilizarea modelelor digitale pentru realizarea produselor culturale destinate publicului în mediul online, dezvoltare de expoziții, secțiuni și teme noi în cadrul Muzeului Virtual al MNCR și activități aferente. Au rezultat numeroase filme, scanări 3D și materiale text și foto privind patrimoniul MNCR.

Programul de *Studii de arheologie a peisajului în situri din epoca dacică menționate în repertoriile arheologice din Estul Transilvaniei* a cuprins trei proiecte subsumate.

Proiectul *Sândominic – Colțul Cetății, jud. Harghita* (15 septembrie – 30 septembrie 2021) a cuprins cercetări de suprafață în vederea analizei morfologiei sistemului de terase și a sistemului de fortificare; cercetări de suprafață în vederea evaluării impactului distructiv al exploatării miniere de la Bălan asupra sitului; cercetări de suprafață în vederea identificării de noi situri arheologice care să poată fi corelate cu așezarea fortificată de pe *Dealul Cetății*. Au fost identificate situri arheologice noi, au fost delimitate siturile arheologice anterior menționate în literatura de specialitate și au fost realizate planuri de sit (planuri de încadrare, planuri topografice la diverse scări), modele digitale ale terenului, profile altimetrice, analize geospațiale și seturi de fotografii.

Proiectul *Mihăileni – Dealul Cetății, jud. Harghita* (15 septembrie – 30 septembrie 2021) a urmat aceleași obiective. Și aici au fost identificate situri arheologice noi, au fost delimitate siturile arheologice anterior menționate în literatura de specialitate și au fost realizate planuri de sit (planuri

de încadrare, planuri topografice la diverse scări), modele digitale ale terenului, profile altimetrice, analize geospațiale și seturi de fotografii.

Proiectul *Biborțeni – Cetatea Tiburț, jud. Covasna* (1 octombrie – 15 octombrie 2021), aflată pe dealul de la sud de sat. A avut loc verificarea prin scanare LiDAR de la sol a morfologiei unității de relief pe care a fost ridicată fortificația și realizarea unei ridicări topografice actualizate. Au rezultat planuri de sit și profile altimetrice în numeroase zone ale sistemului de fortificare.

Programul *Cercetare arheologică sistematică la Șoimeni, Păuleni-Ciuc, jud. Harghita și Beclean – Băile Figa, jud. Bistrița-Năsăud* a inclus două proiecte.

Proiectul *Situl fortificat de la Păuleni-Ciuc / Șoimeni – Dâmbul Cetății, com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita* a cuprins verificarea prin metode intruzive a structurilor defensive detectate anterior prin magnetometrie și aerofotogrammetrie în partea vestică, nordică și nord-estică a sitului și raportarea structurilor de fortificație la nivelurile de locuire descoperite în incinta sitului. Cercetările efectuate au relevat mai multe linii de fortificare cu șanțuri și val de pământ (pământ și bolovani de piatră) datând din cel puțin trei epoci/perioade (eneolitic, epoca bronzului, perioada romană târzie) și aparținând unui număr de patru culturi: Cucuteni A, Ciomortan I, Wietenberg II-III, perioada romană târzie.

Proiectul *Situl arheologic de exploatare a sării de la Băile Figa, oraș Beclean, jud. Bistrița-Năsăud* (20 august – 30 august 2021) a urmărit dezvelirea unei structuri de lemn datată la cca 1000 – 900 î.Chr. (fig. 7). S-a realizat un set de fotografii și filme în timpul cercetărilor, au fost descoperite 6 artefacte preistorice de lemn, piatră și ceramică, mostre de lemn pentru datare radiocarbon, mostre de lemn pentru determinarea speciilor de lemn preis-

toric etc. Beneficiari direcți au fost 300 de muzeografi, cercetători și turiști, care au vizitat situl de la Băile Figa.

Programul de *Cercetare istorică* a cuprins proiectul *Școala românească în Secuime*. Pe baza cercetărilor întreprinse de echipa de proiect la Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Arhivele Naționale Covasna și Brașov, Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan” (CEDMNC), a fost fundamentat un proiect de expoziție temporară referitor la învățământul confesional românesc din zona Covasna – Voinești.

Educație muzeală

Proiectul *Dragobetele vestește primăvara* s-a desfășurat la Școala Gimnazială „Andrei Țaguna” din Barcani, Școala Gimnazială „Nicolae Russu”, Școala Gimnazială din Zăbrătu și alte unități de învățământ din zonă. Au avut loc vizite cu ghidaj de specialitate la sediul central și *Prima Școală Românească*, ateliere de scriere cu pana în unități de învățământ, lecții deschise, promovarea punctelor muzeale ale MNCR în unitățile școlare și atragerea de noi vizitatori.

Proiectul *Tradiție și Modernitate, ediția a XIV-a, Sărbătoarea Primăverii, Școala la Muzeu* a avut loc la MNCR, MOMS, Casa Memorială „Romulus Cioflec” din Araci, *Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe* și în unități de învățământ din zonă prin organizarea a 10 ateliere creative și vizite ghidate.

Ultimul Clopoțel la Prima Școală Românească s-a desfășurat la Colegiul Național „Mihai Viteazul” din Sfântu Gheorghe, Școala Gimnazială „Andrei Țaguna” din Barcani, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu” din Întorsura Buzăului și la Punctul muzeal *Prima Școală Românească din Sfântu Gheorghe* (fig. 8) prin vizite ghidate la sediul central și la *Prima Școală Românească*, ateliere de scriere cu pana în unități de învățământ, lecții deschise și

promovarea punctelor muzeale ale MNCR în unitățile școlare.

Proiectul *Lecții deschise privind istoria, cultura și civilizația din arealul Carpaților Răsăriteni* a cuprins 16 lecții deschise organizate în diferite localități din țară și în mediul online.

Proiectul *Ziua Culturii Naționale la Muzeul Oltului și Mureșului Superior: Eminescu, vers și culoare*, realizat în colaborare cu Colegiul Național „Octavian Goga” și Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” din Miercurea-Ciuc, în ianuarie 2021, a cuprins prezentarea unor materiale video tematice, adresate elevilor, care au oferit repere importante din viața și activitatea poetului Mihai Eminescu și informații referitoare la semnificația zilei de 15 ianuarie.

Proiectul *Mica Unire la Muzeul Oltului și Mureșului Superior* a fost implementat cu sprijinul Școlii Gimnaziale „Liviu Rebreanu” din Miercurea-Ciuc și a constat în prezentarea de materiale video, organizarea unor ateliere creative, pregătite în cadrul activității *Unirea și Domnul ei*.

Proiectul *Ziua Națională a României la Muzeul Oltului și Mureșului Superior* a implicat clase de elevi de la Colegiul Național „Octavian Goga” și de la Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” din Miercurea-Ciuc și a cuprins trei activități cu tema *Povestea Marii Uniri*, adresate elevilor de clasa a III-a și a IV-a și preșcolarilor.

Proiectul *Joc și Sport – Tradiții și competiții* s-a desfășurat la Sfântu Gheorghe, Întorsura Buzăului, Chilieni (fig. 9). Durata: perioada ianuarie – mai 2021. Parteneri în proiect au fost Asociația Sportivă „Ciucaș” din Întorsura Buzăului, Liceul Teoretic „Mircea Eliade” din Întorsura Buzăului, Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Covasna, Asociația Culturală „Cetatea Dacică Valea Zânelor” din Covasna. Activitățile proiectului au fost: *Cupa Unirii* – tenis de picior în sală, ediția a VI-a (Întorsura Buzăului, ianuarie 2021); *Cupa*

Îndrăgostiților de Tenis de Câmp, ediția a IV-a (Întorsura Buzăului, februarie 2021); *Cupa MNCR de Tenis de Câmp*, ediția I (Sfântu Gheorghe, Chilieni, 15 mai 2021).

Programul de promovare a siturilor arheologice a cuprins evenimente precum: *Ziua Porților Deschise la situl arheologic Păuleni-Ciuc, jud. Harghita* (12 august 2021) (fig. 10-11) și *Ziua Porților Deschise la situl arheologic Băile Figa, jud. Bistrița-Năsăud*, ediția a VII-a (25 septembrie 2021), cu organizarea de expoziții și vizite ghidate.

Comunicări și publicații

A fost editat și publicat un nou număr al revistei *Angvstia* (vol. 25), s-a lucrat la site-ul angvstia.mncr.ro, cu completarea arhivei digitale a revistei și afișarea ultimelor două numere pe internet.

A avut loc și lansarea publicației *Caielele de la Araci*, nr. 15 și 16, în cadrul unui eveniment public organizat la Casa Memorială „Romulus Cioflec” din Araci.

Specialiștii MNCR au participat și în 2021 la numeroase manifestări științifice naționale și internaționale, cu susținere de comunicări în cadrul unor conferințe, colocvii, simpozioane. De asemenea, au fost publicate articole și studii în diverse reviste interne și internaționale, cât și volume.⁴

Comunicări susținute la manifestări științifice naționale

Bănică Florina, *Viitorul muzeu în aer liber de la Voinești-Covasna*, Sesiunea Științifică Anuală a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XVIII-a, 9 decembrie 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe.

Buzea Dan, *Descoperirile culturii Cucuteni-Ariușd de la Dâmbul Cetății – Várdomb și*

importanța lor pentru cunoașterea acestei civilizații în Depresiunea Ciucului, Colocviul „Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei”, Miercurea-Ciuc, 12 august 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Buzea Dan, Popa Alexandru, *Cercetări interdisciplinare realizate în situl eneolitic Cucuteni-Ariușd de la Aninoasa – „La Șezut”*, jud. Covasna, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii teaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Buzea Dan, Sîrbu Valeriu, Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, Puskás József, *Un sit montan fortificat descoperit la Covasna – „Dealul Sărat”*, jud. Covasna. *Evaluarea arheologică realizată în 2020 și 2021. Rezultate și perspective*, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii teaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Buzea Dan, *Trânta ciobănească de la Covasna, tradiție și competiție*, Sesiunea Științifică Anuală a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XVIII-a, 9 decembrie 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe.

Herțeg Florin, *Ateliere de pedagogie muzeală organizate la sediul Școlii Confesionale Ortodoxe din Sf. Gheorghe*, Conferință organizată la Centrul Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicoale Colan” (CEDMNC).

Herțeg Florin, *Istoricul Școlii Confesionale Ortodoxe din Sf. Gheorghe*, Conferințele online organizate de Centrul Ecleziastic

⁴ Lista comunicărilor, a volumelor și a articolelor și studiilor publicate în 2021 de specialiștii MNCR poate fi accesată și online: <https://www.mncr.ro/rapoarte%20de%20activitate+2021+raport%20manager%202021%20final.html>; http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/M.N.C.R.-Raport%20_manag_MNCR_2021_28_02_2022-%20final%20-.pdf).

și de Documentare Mitropolit „Nicolae Colan”.

Herțeg Florin, *Noi documente referitoare la salvarea activității Școlii Confesionale Ortodoxe din Sf. Gheorghe (1867-1873)*, conferință în cadrul proiectului „Zilele Andrei Șaguna” ediția a XXIX-a.

Kavruk Valerii, József Puskás, *Importanța sitului de la Păuleni-Ciuc în elucidarea relațiilor Transilvaniei cu Moldova*, Colocviul „Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei”, Miercurea-Ciuc, 12 august 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Kavruk Valerii, Munteanu Roxana, Buzea Dan, Puskás József, Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, *Date noi privind dinamica interacțiunilor transmontane în sectorul central și sudic al Carpaților Orientali în mil. V - II a.Chr.*, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii tezaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția a 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Popa Alexandru, *Arheologia și istoria Frontierei de est a Daciei Romane*, Colocviul „Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei”, Miercurea-Ciuc, 12 august 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Popa Alexandru, Buzea Dan, *Trecerea Olului din zona Olteni, com. Bodoc. Preistorie sau epocă romană?*, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii tezaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Popa Alexandru, *Considerații privind Frontiera de Est a Daciei romane. Castrul de*

la Brețcu și Pasul Oituz, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii tezaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Popa Alexandru, *Noi date geofizice despre castrul roman de la Boroșneu Mare*, Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii tezaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Ștefan Dan, *Dava de la Poiana în contextul relațiilor dintre daci și romani la Dunărea de Jos*, Sesiunea Științifică Anuală a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XVIII-a, Colocviul științific „Arheologia perioadei de trecere de la epoca târzie a fierului la epoca romană în Dacia: contacte și conflicte în secolele I-II p.Chr.”, 10 decembrie 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni Sfântu Gheorghe;

Ștefan Dan, *Investigațiile geofizice și cercetarea prin teledetecție, priorități ale arheologiei moderne*. Colocviul „Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei”, Miercurea-Ciuc, 12 august 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, *Cercetarea și digitalizarea peisajelor arheologice montane și împădurite din Carpații de sud-est*, Sesiunea de comunicări științifice a Institutului Național al Patrimoniului, București, 14-15 decembrie 2021.

Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, *Dezvoltarea și întreținerea colecțiilor de date spațiale în cadrul proiectului HiLANDS*.

Sesiunea online de comunicări științifice a Muzeului Județean Buzău „milenii tezaurizate. Creație și spiritualitate”, ediția 19-a cu tema: *Cercetări interdisciplinare în Carpații de Curbură realizate în cadrul proiectului „Peisaje ascunse: explorarea prin teledetectie și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est (HiLANDS)”*, Buzău, 5 noiembrie 2021, Muzeul Județean Buzău.

Ștefan Maria-Magdalena, *Noi descoperiri arheologice cu ajutorul tehnologiei LiDAR în Estul Transilvaniei*, Colocviul „Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei”, Miercurea-Ciuc, 12 august 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Defileul Oltului din Munții Perșani – o cale de acces pentru romani în războaiele dacice?*, Sesiunea Științifică Anuală a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XVIII-a, Colocviul științific „Arheologia perioadei de trecere de la epoca târzie a fierului la epoca romană în Dacia: contacte și conflicte în secolele I-II p.Chr.”, 10 decembrie 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Sîrbu Valeriu, *Noi cercetări în necropolele tumulare din teritoriul orașului antic Callatis*, Simpozionul „Cercetări Arheologice și Numismatice”, organizat de către Muzeul Municipiului București și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, ediția a VII-a, București, 17 septembrie 2021.

Teacă Florentina, *Forme de asociere a oierilor covășneni*, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice „Românii din sud-estul Transilvaniei. Istorie. Cultură. Civilizație”, Ediția a XXVII-a (secțiunea „Etnografie”), Izvoru Mureșului, jud. Harghita.

Teacă Florentina, *Mărturii fotografice din județul Covasna*, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice „Românii din sud-estul Transilvaniei. Istorie. Cultură. Civilizație”, Ediția a XXVII-a (secțiunea „Colecții

și colecționari”), Izvoru Mureșului, jud. Harghita.

Teacă Florentina, *Sântilia voineștenilor: trecut și prezent*, Sesiunea Științifică Anuală a Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni, ediția a XVIII-a, 9 decembrie 2021, Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe.

Comunicări susținute la manifestări științifice internaționale

Popa Alexandru, *Provinzial-römische Architektur im mittleren Dnjester-Tal: Kulturveränderungen und Akkulturation hinter den Grenzen des Römischen Reiches*, Sesiunea online a Institutului de Arheologie din Kyjiv „Imperiul și Barbarii”, 8-9 octombrie 2021; versiunea online: <https://youtu.be/9HDjpr2bXg0>.

Ștefan Dan, *LiDAR prospection in the service of endangered archaeological sites. A case study from the Carpathian Mountains*. XIXth World Congress of International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences / Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques (UISPP), Meknes (Morocco), 2-7 September 2021, Section *Current Research on the Bronze and the Iron Ages / Recherches actuelles sur les Âges des Métaux*.

Ștefan Maria-Magdalena, *Dogs in ritual context during the 1st millenium BC in Thrace*. XIXth World Congress of International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences / Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques (UISPP), Meknes (Morocco), 2-7 September 2021, Section *Current Research on the Bronze and the Iron Ages / Recherches actuelles sur les Âges des Métaux*.

Ștefan Maria-Magdalena, *Between Macedonia and Thrace. Monumental Tombs in Early Hellenistic Callatis*, conferință susținută ca invitat special al Fundației Getty din Los Angeles în cadrul seriei de seminarii „Beyond the Aegean”, Fundația Getty, 19 Noiembrie 2021.

Volume (cărți, cataloage) publicate de către personalul de specialitate din cadrul muzeului

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Vol. I, Archaeopress, Oxford, 2021.

Teacă Florentina, *Mărturii fotografice: locuri și oameni din județul Covasna*, vol. III, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2021.

Teacă Florentina, *Mocanii voineșteni, străjeri ai românismului în Arcul Carpatic transilvan*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Eurocarpatica, Sfântu Gheorghe, 2021.

Articole și studii publicate de către personalul de specialitate din cadrul muzeului

Buzea Dan, Garvăn Daniel, Stănică Pandrea, *Up and Down. From Inner Curvature to Northern Wallachia and back during the 5th millennium BC*, Acta Terrae Septemcastrensis, Sibiu, 2021, p. 119-136.

Buzoianu Livia, Ștefan Maria-Magdalena, *Callatis in the 4th-3rd c. BC. A political player on a secondary stage of the Diadochi Wars*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 33-39.

Crișan Viorica, Pupeză Paul, Săsăran Luminița, Buzea Dan, *Dacian whetstones from Covasna – Cetatea Zânelor*, Angustia, Sfântu Gheorghe, 25, p. 59-74.

Doboreanu Ana, Buzea Dan, Herțeg Florin, *Cărticică pentru Mersu rezbelului în anii 1914-1915-1916 Scrisă de mine Ioan Roșca La Gebirgskanonebateri Rus Retablerungs stacion în Arad Descrierea rezbelului*, Angustia, Sfântu Gheorghe, 25, p. 161-178.

Musteață Sergiu, Popa Alexandru, Buzea Dan Lucian, *Din nou despre pieptenii din cadrul culturii Santana de Mureș-Černjachov*.

O descoperire din așezarea Olteni-Cariera de nisip A, Bodoc, jud. Covasna, Angustia, Sfântu Gheorghe, 25, p. 149-160.

Puskás József, Dárvás Lóránt, *A Middle Bronze Age pit at Miercurea-Ciuc/Csíkșezreda-Fodor-Kert (Harghita county, Romania)*, Revista de Arheologie, Antropologie și Studii Interdisciplinare, Chișinău, 3, p. 141-164.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, Teodor Eugen S., Câdea Ionel, Popa Alexandru, Matei Sebastian, Măndescu Dragoș, Savu Lucica, Munteanu Roxana, Buzea Dan, Kavruk Valerii, Croitoru Costin, Pandrea Stănică, Șuteu Călin, Ciupercă Bogdan, Garvăn Daniel, Vilcu Aurel, Isvoranu Theodor, *Unhiding Forested Landscapes. The Archaeological Index Of South-Eastern Carpathians*, Journal of Ancient History and Archaeology, Cluj-Napoca, 8.2, 2021, p. 190-201.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Concluding Remarks*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 310-317.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Halbac Alexandru, Martiș Florentina, *Excavating the krepis*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 80.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Ionescu Mihai, *The Mound*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 107-132.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Martiș Florentina, Halbac Alexandru, *Excavations in the entrance area of*

the dromos, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 217-221.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Research Objectives and Methodologies*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Vol. I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 7-12.

Sîrbu Valeriu, Ștefan Maria-Magdalena, Teodor Alexandra, Sion Anișoara, Ștefan Dan, Ionescu Mihai, *The Tomb. General considerations*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 160-170.

Ștefan Dan, *Radiokarbon modellier un-gausdem Befund 3/2017-2019*, în E. Sava et alii (eds.), *Die Chronologie der vorrömischen Eisen- undfrühenKaiserzeit in Mittel- und Südosteuropa: Probleme und Perspektiven*. Humboldt-Kolleg: Chronologie in den archäologischen Forschungen (Tyragetia International III), Ed. Bons, Chișinău-Berlin 2021 (trimis la redacție).

Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, *LiDAR Views of Bronze and Iron Age Hill - Top Sites in the South-Eastern Carpathians*, *Journal of Ancient History and Archaeology*, Cluj-Napoca, 8.3, 2021, p. 167-214.

Ștefan Dan, Ștefan Maria-Magdalena, *Remote sensing and low-altitude aerial photogrammetry*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Vol. I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 12-15.

Ștefan Maria-Magdalena, *A group of Hellenistic period chamber-tombs in Calla-*

tis: challenging ancient identities, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 51-66.

Ștefan Maria-Magdalena, *Analogies for Documaci sema. Tumuli and monumental funerary markers in Hellenistic times*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 146-151.

Ștefan Maria-Magdalena, *Funerary chamber entrance and access corridor*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 198-217.

Ștefan Maria-Magdalena, Marțiș Florentina, Halbac Alexandru, *Classical and digital stratigraphy*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 22-23.

Ștefan Maria-Magdalena, *Small finds*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 304-307.

Ștefan Maria-Magdalena, *Stratigraphy and integration in the mound construction project*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus*, Volume I, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 138-143.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Assessing the initial height and visibility significance*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 143-146.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Bochnak Tomasz, *Wall plinths, floor elements and looting pits*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 182-188.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *General layout and dimensions, 3D electrical resistivity tomography interpretation and results*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 77-80.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Morphological analysis*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 107-109

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, *Topographical position: localisation inside the cemetery*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 67-71.

Ștefan Maria-Magdalena, Ștefan Dan, Buzea Dan Lucian, *Noi cercetări arheologice pe Valea Cașinului. Fortificațiile de la Sînzieni Cece*, *Angvstia*, Sfântu Gheorghe, 25, 2021, p. 75-104.

Ștefan Maria-Magdalena, *The Base Masonry*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 133-138.

Ștefan Maria-Magdalena, *The painted decoration of the Documaci tomb against the background of wide rearly Hellenistic funerary artistic trends*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 242-246.

Ștefan Maria-Magdalena, *The story told by the funerary chamber walls. Marble plates. Analogies for the kline-sarcophagi*, în Valeriu Sîrbu, Maria-Magdalena Ștefan, Dan Ștefan (eds.), *A Monumental Hellenistic Funerary Ensemble at Callatis on the Western Black Sea: The Documaci Tumulus, Volume I*, Archaeopress, Oxford, 2021, p. 188-190.

Teacă Florentina, *Despre mocanii voineșteni, într-o poveste*, *Acta Carpatica*, Sfântu Gheorghe, VII, 2020 (apărut 2021), p. 472-478.

Teacă Florentina, *Păpușarele de caș de la Covasna – valențe etnografice și afective*, *Acta Carpatica*, Sfântu Gheorghe, VII, 2020 (apărut 2021), p. 446-454.

Manifestări culturale-științifice

Colocviul științific *Priorități de cercetare în Estul Transilvaniei*, organizat de MNCR în parteneriat cu Ministerul Culturii, s-a desfășurat la Muzeul Oltului și Mureșului Superior din Miercurea-Ciuc și la situl arheologic Păuleni-Ciuc, jud. Harghita (12 august 2021), iar programul a cuprins prelegerile:

- *Investigațiile geofizice și cercetarea prin teledetecție, priorități ale arheologiei moderne* (Dr. Dan Ștefan);
- *Noi descoperiri arheologice cu ajutorul tehnologiei LiDAR în Estul Transilvaniei* (Dr. Maria-Magdalena Ștefan);

- *Arheologia și istoria Frontierei de Est a Daciei Romane* (Dr. Alexandru Popa);
- *Despre procesul de înscriere pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO a Limesului Daciei Romane, riscuri și oportunități pentru comunitățile locale* (Drd. Andreea Popa);
- *Descoperirile culturii Cucuteni-Ariușd de la Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății-Várdomb și importanța lor pentru cunoașterea acestei civilizații în Depresiunea Ciucului* (Dr. Dan Buzea);
- *Importanța sitului de la Păuleni-Ciuc în elucidarea relațiilor Transilvaniei cu Moldova* (Dr. Valerii Kavruk, Drd. Puskás József).

Sesiunea Științifică Anuală a MNCR (ediția a XVIII-a) s-a desfășurat online, în perioada 9-13 decembrie 2021, cuprinzând patru secțiuni, în care au fost prezentate comunicări științifice și două mese rotunde. Astfel, sesiunea a cuprins: secțiunea 1 – 9 decembrie 2020, Colocviu Științific *Patrimoniul etnografic din Carpații Răsăriteni: cercetare, conservare, valorizare*; secțiunea 2 – 10 decembrie 2021, Colocviul științific *Arheologia perioadei de trecere de la epoca târzie a fierului la epoca romană în Dacia: contacte și conflicte în secolele I-II p.Chr.*; secțiunea 3 – 11 decembrie 2021, Masa rotundă *Managementul integrat și salvagardarea patrimoniului arheologic. De la concepte teoretice la bune practici și aplicabilitate*; Masa rotundă *Natura, tipologia și valențele patrimoniului arheologic*; secțiunea 4 – 13 decembrie 2021, Masa rotundă *Cooperarea actorilor principali ai salvagărdării patrimoniului arheologic – deziderat imposibil?*

Colocviul literar *Acasă la Romulus Cioflec*, a avut loc la 19 octombrie 2021, în parteneriat cu Filiala Brașov a Uniunii Scriitorilor din România, tratând tematica „Imaginea meleagurilor natale în opera scriitorilor”, cu discursuri privind opera scriitorului Romulus Cioflec și activitatea altor membri ai familiei Cioflec, o dez-

batare despre menirea scriitorului azi, omagierea scriitorului Ion Topolog, lansarea revistei *Caietele de la Araci* nr. 15 și un program artistic oferit de elevi de la Liceul de Artă „Plugor Sándor” din Sfântu Gheorghe și de actrița Camelia Paraschiv Kátai (Teatrul „Andrei Mureșanu” din Sfântu Gheorghe).

Alte manifestări culturale au fost: evenimentul online *Ziua Culturii Naționale la MNCR*; *Ziua universală a iei românești la Miercurea-Ciuc* și *Întâlnire cu autori de literatură din județele Covasna și Harghita*, eveniment în cadrul *Zilelor Andrei Șaguna*, ediția a XXIX-a.

Programe și proiecte finanțate în totalitate din fonduri atrase

a) Programul Național *Limes*. Proiectul subsumat *Elaborarea documentației științifice necesare întocmirii dosarului de înscriere a Frontierelor Daciei Romane în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO* (finanțator: Ministerul Culturii) s-a desfășurat între aprilie și decembrie 2021 și a constat în cercetarea științifică a componentelor frontierei Daciei romane, Sectorul de Est și valorificarea rezultatelor cercetării în vederea realizării documentației pentru înscrierea în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO a obiectivelor de patrimoniu cultural-istoric ale Frontierelor Imperiului Roman, pe Sectorul de Est al Provinciiei Dacia, efectuarea de cercetări în zona imediat apropiată castrului de la Olteni, monitorizarea curentă a siturilor din lista indicativă aflate pe teritoriile jud. Brașov, Covasna, Harghita și Mureș, precum și completarea și actualizarea Sistemului GIS de evidență computerizată/bazei de date pentru documentarea datelor acumulate pe parcursul activităților în cadrul Programului Național *Limes*.

b) Programul de cercetare *Peisaje ascunse: explorarea prin teledetecție și LiDAR a drumurilor, granițelor și câmpurilor de luptă din Carpații de Sud-Est* (HiLANDS) (apri-

lie – decembrie 2021) a vizat cercetarea sistematică a coridoarelor strategice ce traversează partea de sud-est a Carpaților și care au constituit, de-a lungul vremii, poarta de legătură dintre Transilvania și spațiul danubian și pontic. Obiectivul general al programului este realizat prin explorarea cu ajutorul tehnologiilor de frontieră, a urmelor structurilor arheologice ce marchează peisajul montan împădurit. Au rezultat 24 de situri arheologice cercetate, un site web al proiectului: <http://hIGHLANDS.NET4U.RO/>, un prim volum monografic aflat în lucru, în care sunt prezentate cercetările arheologice și interdisciplinare din partea de sud-est a Munților Carpați, volum ce va fi publicat de Editura Archaeopress, Oxford, UK.

Proiecte subsumate Programului HIGHLANDS:

Evaluarea arheologică a sitului Covasna – Dealul Sărat, jud. Covasna (august–octombrie 2021) a urmărit identificarea și delimitarea exactă a urmelor de locuire și de fortificare a sitului, încadrarea cronologică și atribuirea culturală. A fost descoperit material ceramic fragmentar care poate fi atribuit *perioadei timpurii a epocii bronzului*, cultura *Schneckenberg* (începutul mil. III î.Chr.), *perioadei mijlocii a epocii bronzului*, cultura *Wietenberg* (1800-1500 î.Chr.), și un fragment ceramic din epoca *Latène* (sec. I î.Chr. – sec. I p.Chr.).

Evaluarea arheologică a sitului Zoltan – Nisipărie, comuna Ghidfalău, jud. Covasna (octombrie – noiembrie 2021) a urmărit identificarea și delimitarea exactă a urmelor de locuire și de fortificare a sitului, încadrarea cronologică și atribuirea culturală. S-a intervenit prin studiul topografic al sitului, investigații arheologice realizate în scopul verificării anomaliilor stabilite prin cercetările magnetometrice, având loc cercetări arheologice intrusive. A fost stabilită natura și încadrarea cultural-cronologică (cca 5000 și 4000 cal. BC)

a anomaliilor evidențiate prin cercetarea geofizică în sectorul nordic al sitului, în special sectorul nord-vestic, iar analiza datelor geofizice sugerează aici existența unei incinte fortificate cu șanț.

Cercetarea interdisciplinară a sitului arheologic Sântimbru – Dealul Mic, jud. Harghita (mai-iunie 2021) (fig. 12) a presupus un studiu topografic al sitului, investigații magnetometrice, prelucrarea datelor, integrarea lor spațială, interpretare, realizare de planuri, analize, ilustrații și realizarea unei săpături arheologice de 68 mp.

Cercetarea interdisciplinară a grupului tumular Ocland-Petreni-Sânpaul-Crăciunel, jud. Harghita (octombrie-decembrie 2021) a generat rezultate precum un plan topografic al sitului: o serie de sondaje arheologice în unul din tumuli, cu stabilirea structurii și stratigrafiei complexe a acestuia și a uneia dintre gropile „funerare” ale acestei movile.

Din *Cercetarea interdisciplinară în situl Valea Seacă – Cetatea Cece, jud. Covasna* (iulie-noiembrie 2021) au rezultat hărți, modele digitale, profile și planuri de săpătură. Rezultatele au fost adunate într-un articol publicat în revista *Angvstia*, nr. 25, iar informații și imagini privind noile cercetări au fost incluse în expoziția „Dacii din Estul Transilvaniei”, itinerată de MNCR în mai multe localități din țară, printre care București (Muzeul Municipiului București) și Voinești, jud. Covasna.

Cercetarea interdisciplinară în situl fortificat de la Șoimeni – Dâmbul Cetății, com. Păuleni-Ciuc, jud. Harghita (iunie – noiembrie 2021) s-a concentrat pe verificarea prin metode intruzive a liniilor de fortificare detectate anterior prin magnetometrie și aerofotogrammetrie în partea nordică și nord-estică a sitului. Cercetările au relevat mai multe linii de fortificare cu șanțuri și val de pământ (pământ și bolovani de piatră) datând din cel puțin trei etape de locuire: Cucuteni A, Ciomortan I și II, Wietenberg II-III.

Cercetarea interdisciplinară a sitului arheologic Bixad – Cetatea Vapa, jud. Covasna (iunie-noiembrie 2021) a înregistrat rezultate precum întocmirea de hărți, modele digitale, profile și planuri de săpătură, iar date ale noilor cercetări au fost incluse în expoziția „Dacii din Estul Transilvaniei”.

În perioada august-septembrie 2021 s-a desfășurat programul de *Cercetare interdisciplinară în zona sitului arheologic Covasna – Cetatea Zânelor, jud. Covasna și în situri de epocă dacică menționate în repertoriile arheologice din Carpații de Curbură* (august – septembrie 2021). Cercetările din anul 2021 s-au desfășurat pe Terasa a II-a, în apropierea bastionului, suprafața SPF II. S-a continuat săparea Edificiului II, care probabil avea trei rânduri de stâlpi. Cercetările au relevat materiale arheologice atribuite perioadei respective de locuire și aduc contribuții la dezvoltarea patrimoniului MNCR.

Cercetarea istorică (august – septembrie 2021) a urmărit inventarierea, documentarea și cercetarea „câmpurilor de război” din zona Carpaților de Curbură, precum și a unor opere comemorative de război sau corespondență de război; a rezultat documentarea unor fortificații de tip *Blockhaus* (2 puncte), *Werk A* (1 punct) și un Pichet militar românesc (în localitatea Crasna, jud. Covasna), localizate în Pasul Buzăului pe ruta Crasna-Siriu, în zona fostei granițe dintre Imperiul Austro-Ungar și Regatul României.

Programe și proiecte finanțate din venituri proprii

a) Supraveghere și cercetări arheologice preventive:

- Proiectul de Supraveghere arheologică în cadrul proiectului *Construire sens giratoriu conform PUZ aprobat prin HCL 428/2017 din Sfântu Gheorghe, jud. Covasna*, din care au rezultat un set de fotografii, material arheologic de masă format

din fragmente ceramice, pietre, lipitură și alte materiale;

- *Raportul de cercetare arheologică preventivă în situl arheologic Băile Figa, în zona lucrării Asfaltare drum de legătură cu DJ 172 din Beclean, județul Bistrița Năsăud* (ianuarie – iunie 2021), ce a inclus fotografierea și documentarea obiectelor descoperite, descrierea complexelor, structurilor și profilelor suprafețelor arheologice cercetate, colectarea materialului arheologic, prelucrarea datelor, integrarea lor spațială, interpretare, realizare de planuri, analize și ilustrații;

- Cercetare arheologică preventivă în zona proiectului de modernizare a activității economice proprietar Csiszer Zsombor I.I. prin *Construire și dotare adăpost pentru vaci de lapte și anexe, spații pentru procesare și comercializare* (mai – iunie 2021);

- Supravegherea arheologică a zonei afectată de proiectul *Cariera de argilă Bodoc, jud. Covasna* (2 iunie 2021 – 30 august 2021);

- Evaluare/Diagnostic arheologic a zonei afectate de proiectul *Cariera de argilă Bodoc, jud. Covasna* (august 2021);

- Supravegherea arheologică a zonei afectată de proiectul *Desființare stație de telefonie mobilă Vodafone, Sânpaul, com. Mărtiniș, jud. Harghita* (noiembrie – decembrie 2021);

- Puncte de vedere cu privire la situația arheologică în zona diferitelor proiecte de construcție din jud. Covasna.

b) Programul *Cercetarea patrimoniului* a cuprins proiectele:

- *Informații privind situația învățământului din Trei Scaune, din perioada Dualismului, în presa românească transilvană a vremii;*

- *Studiu pedologic al sitului arheologic de la Păuleni-Ciuc, jud. Harghita*, cuprinzând un set de analize și comparații în ceea ce privește adâncimea, culoarea, textura, pH-ul și incluziunile de natură antropică a probelor analizate;

- *Datarea radiocarbon a vestigiilor* descoperite în situl arheologic Păuleni-Ciuc (jud. Harghita), Zoltan (jud. Covasna) și Orșova (jud. Mureș);

- *Reconstituiri de scene istorice pentru categorii de obiecte istorice, etnografice sau arheologice*, în care au rezultat 30 de desene cu reconstituiri valorificate pe paginile media ale MNCR și pe Muzeul Virtual;

- *Fotogrammetrie de profil arheologic Păuleni-Ciuc (jud. Harghita)*.

În loc de încheiere

Putem concluziona afirmând că în 2021 Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni și-a atins pe deplin obiectivele propuse, prin realizarea programelor și proiectelor cuprinse în Planul Minimal (Anual), completat cu diverse activități suplimentare.

Conform misiunii muzeelor, reglementată și prin cadrul legislativ, MNCR asigură cercetarea, colecționarea, conservarea,

restaurarea, comunicarea și expunerea, în scopul cunoașterii, educării și recreerii publicului local și din afara județului, a celor mai reprezentative mărturii materiale și spirituale care atestă existența și evoluția comunităților umane din zona Carpaților Răsăriteni, în special din jud. Covasna și Harghita.

De asemenea, obiectivul său de activitate constă în coordonarea secțiilor și unităților componente în scopul: gestionării bunurilor culturale și de patrimoniu național, în condiții optime de conservare; cercetării și achiziționării celor mai valoroase bunuri culturale patrimoniu din teritoriu; conservării, restaurării, studierii, fișării, catalogării, evidenței digitale (DOCPAT), evaluării, clasării și depozitării bunurilor din inventarele proprii.

Toate aceste aspecte au fost pe deplin ilustrate prin activitatea complexă a MNCR derulată pe întreg parcursul anului 2021.

Fig. 1 Întâlnirea scriitorilor din jud. Covasna și Harghita – Colocviul literar „Acasă la Romulus Cioflec” la Casa Memorială „Romulus Cioflec” din Araci, jud. Covasna (foto Cristina Ioana Baubec-Felea).

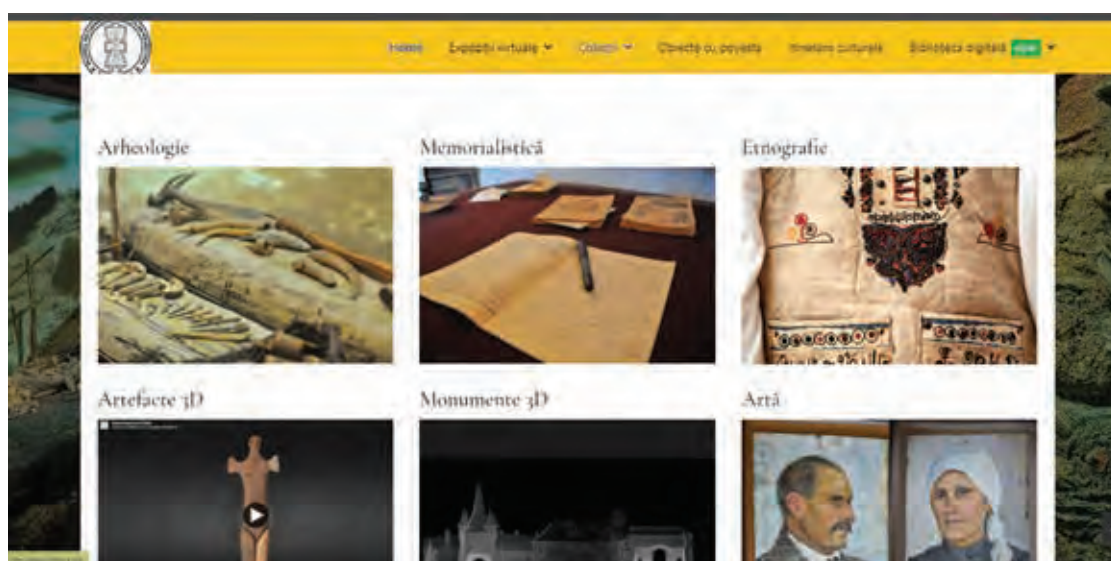
Fig. 1 Meeting of writers from the County of Covasna and Harghita at the “Romulus Cioflec” Memorial House in Araci, Covasna County (photo Cristina Ioana Baubec-Felea).

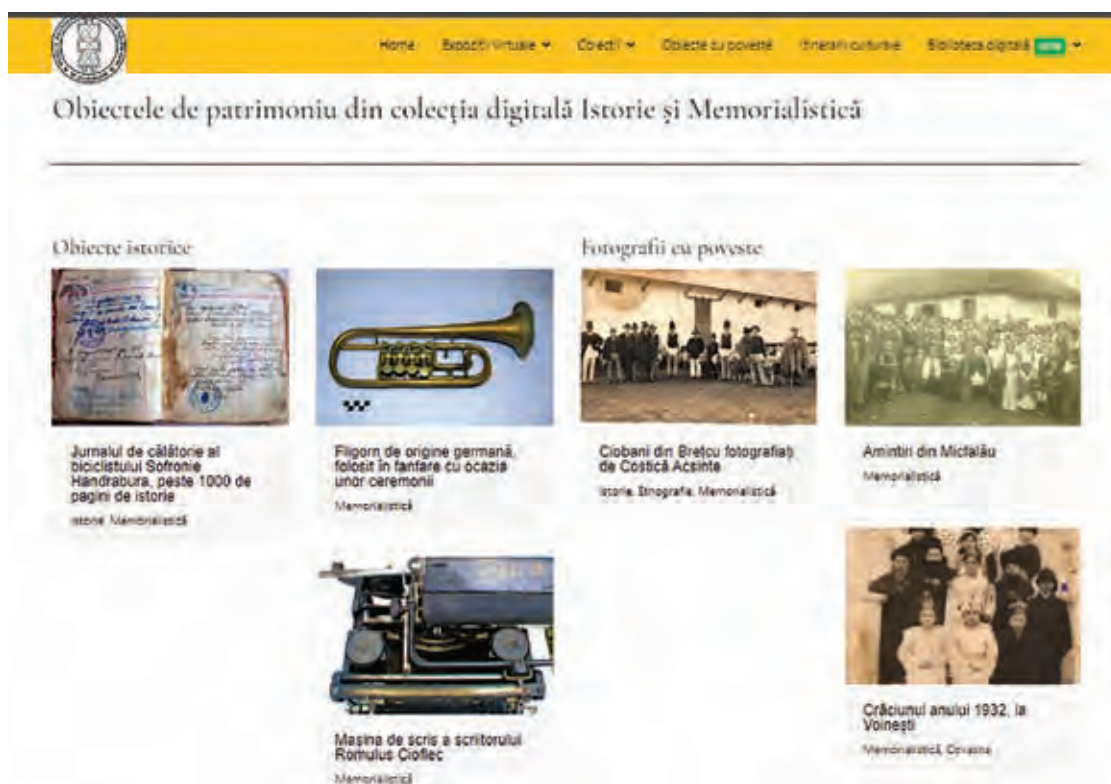

Fig. 2 Vizitatori la sediul central din Sfântu Gheorghe.
Fig. 2 Visitors at the museum headquarters in Sfântu Gheorghe.

Fig. 3 Muzeul Virtual al MNCR – secțiuni (<https://muzeu.mncr.ro/index.php/mncr-virtual>).
Fig. 3 NMEC Virtual Museum – sections (<https://muzeu.mncr.ro/index.php/mncr-virtual>).

Fig. 4 Muzeul virtual. Colecția digitală de Istorie și Memorialistică.
(<https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/memorialistica>)
Fig. 4 Virtual museum. The Digital History and Memorial Collection.
(<https://muzeu.mncr.ro/index.php/artefacte/colectii/memorialistica>)

Fig. 5 Proiecție de film documentar la Căminul Cultural din Păuleni, jud. Harghita.
Fig. 5 Screening of a documentary film at the Cultural Home in Păuleni, Harghita county.

Fig. 6 Sărbătoarea de 1 decembrie la Araci. Lecție deschisă.
Fig. 6 December 1st in Araci. Open lesson.

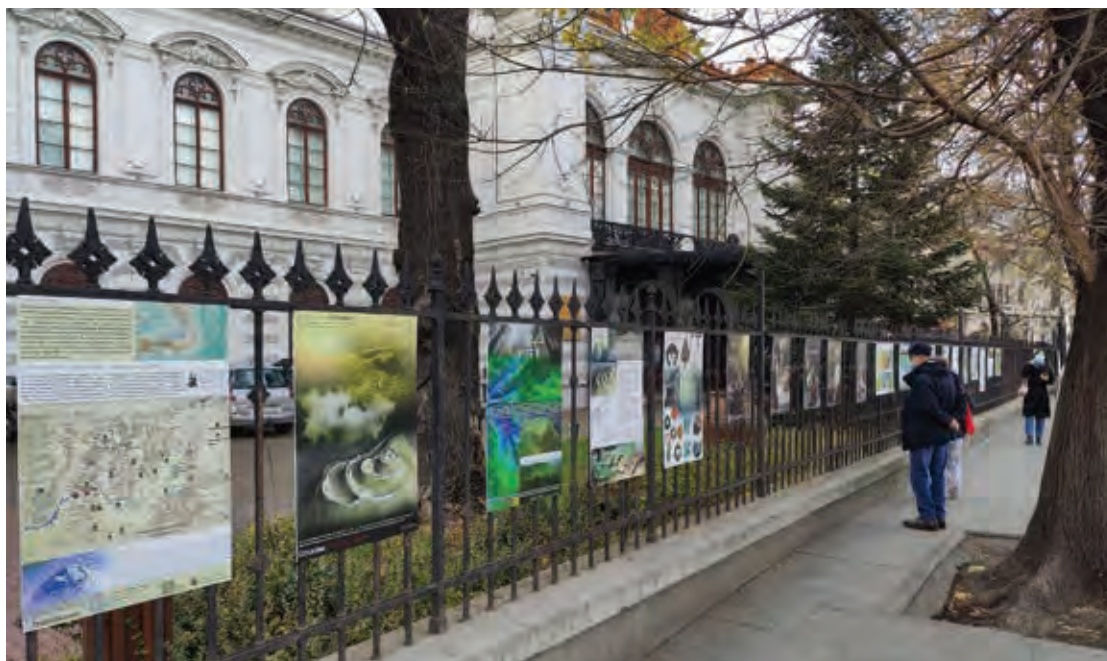
Fig. 7 Activitatea de conservare preventivă a bunurilor etnografice de lemn din colecția MNCR (foto Mirela Mureșan).

Fig. 7 Preventive conservation activity of wooden ethnographic goods from the NMEC collection (photo Mirela Mureșan).

Fig. 8 Activitatea de conservare preventivă a bunurilor etnografice de lemn din colecția MNCR (foto Mirela Mureșan).

Fig. 8 Preventive conservation activity of wooden ethnographic goods from the NMEC collection (photo Mirela Mureșan).

Fig. 9 Expoziția foto-documentară outdoor „Dacii din Estul Transilvaniei”, organizată la Muzeul Municipiului București, Palatul Suțu, București (foto Dan Ștefan).

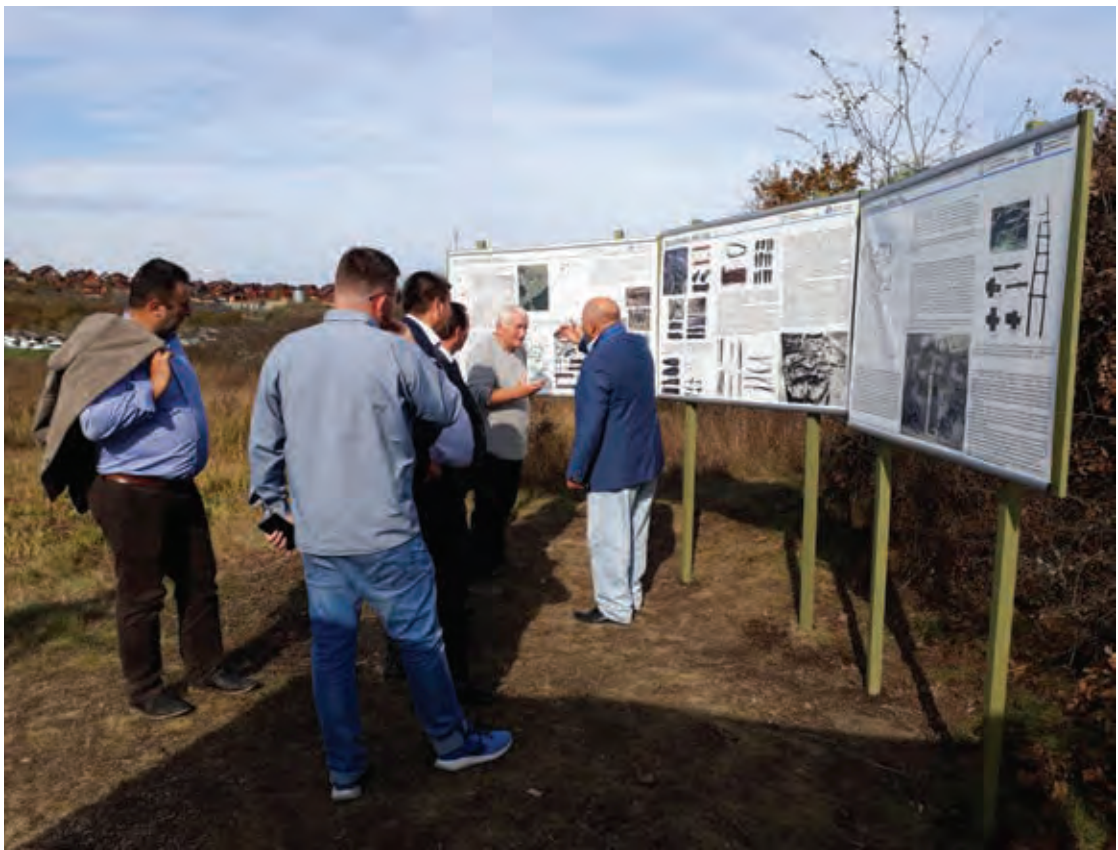
Fig. 9 Outdoor photo-documentary exhibition “Dacians of Eastern Transylvania”, organized at the Museum of Bucharest, Suțu Palace, Bucharest (photo Dan Ștefan).

Fig. 10 Expoziția foto-documentară outdoor „Marile Bătălii ale Primului Război Mondial”, organizată la Muzeul Municipiului București, Palatul Suțu, București (foto Dan Ștefan).

Fig. 10 Outdoor photo-documentary exhibition “The Great Battles of the First World War”, organized at the Museum of Bucharest, Suțu Palace, Bucharest (photo Dan Ștefan).

Fig. 11 Ziua Porților deschise la Băile Figa.
Fig. 11 Open Day at Băile Figa.

Fig. 12 Cercetări arheologice sistematice la Beclean – Băile Figa, jud. Bistrița-Năsăud (foto Puskás József).

Fig. 12 Systematic archaeological research at Beclean – Figa Baths, County of Beclean, Bistrița-Năsăud (photo Puskás József).

Fig. 13 Vizitatori la Prima Școală Românească.
Fig. 13 Visitors at the First Romanian School.

Fig. 14 Proiectul cultural-educativ „Sărbătorim împreună ultimul clopoțel la «Prima Școală Românească» din Sfântu Gheorghe” (foto Cristina Ioana Baubec-Felea).
Fig. 14 Cultural-educational project “Celebrating Together the Last Bell at the ‘First Romanian School’ in Sfântu Gheorghe” (photo Cristina Ioana Baubec-Felea).

Fig. 15 Atelier de scriere pe tăblițe la Prima Școală Românească.
Fig. 15 Writing on tablets workshop at the First Romanian School.

Fig. 16 Activități de educație muzeală la Muzeul Oltului și Mureșului Superior,
Miercurea-Ciuc.
Fig. 16 Museum education activities at Muzeul Oltului și Mureșului Superior,
Miercurea-Ciuc.

Fig. 17 Proiectul „Joc și Sport”: „Cupa Unirii” – Tenis de picior în sală, ediția a VI-a, Întorsura Buzăului, 24 ianuarie 2021 (foto Dan Buzea).
Fig. 17 “Game and Sport” Project: The Union Cup – Indoor Foot Tennis, 6th edition, Întorsura Buzăului, 24 January 2021 (photo Dan Buzea).

Fig. 18 Joc și sport. Participanți la Cupa MNCR, tenis de câmp.
Fig. 18 Play and sport. Participants at the MNCR Cup, field tennis.

Fig. 19 „Ziua Porților Deschise” la situl arheologic Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății, jud. Harghita (foto Cristina Ioana Baubec-Felea).

Fig. 19 “Open Day” at the archaeological site Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății, Harghita County (photo Cristina Ioana Baubec-Felea).

Fig. 20 Expoziția foto-documentară „Situl arheologic Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății, jud. Harghita”, organizată cu ocazia „Zilei Porților Deschise” (foto Cristina Ioana Baubec-Felea).

Fig. 20 Photo-documentary exhibition “Archaeological site Păuleni-Ciuc – Dâmbul Cetății, Harghita County”, organized on the occasion of the “Open Day” (photo Cristina Ioana Baubec-Felea).

Fig. 21 Cercetare de teren.
Fig. 21 Field research.

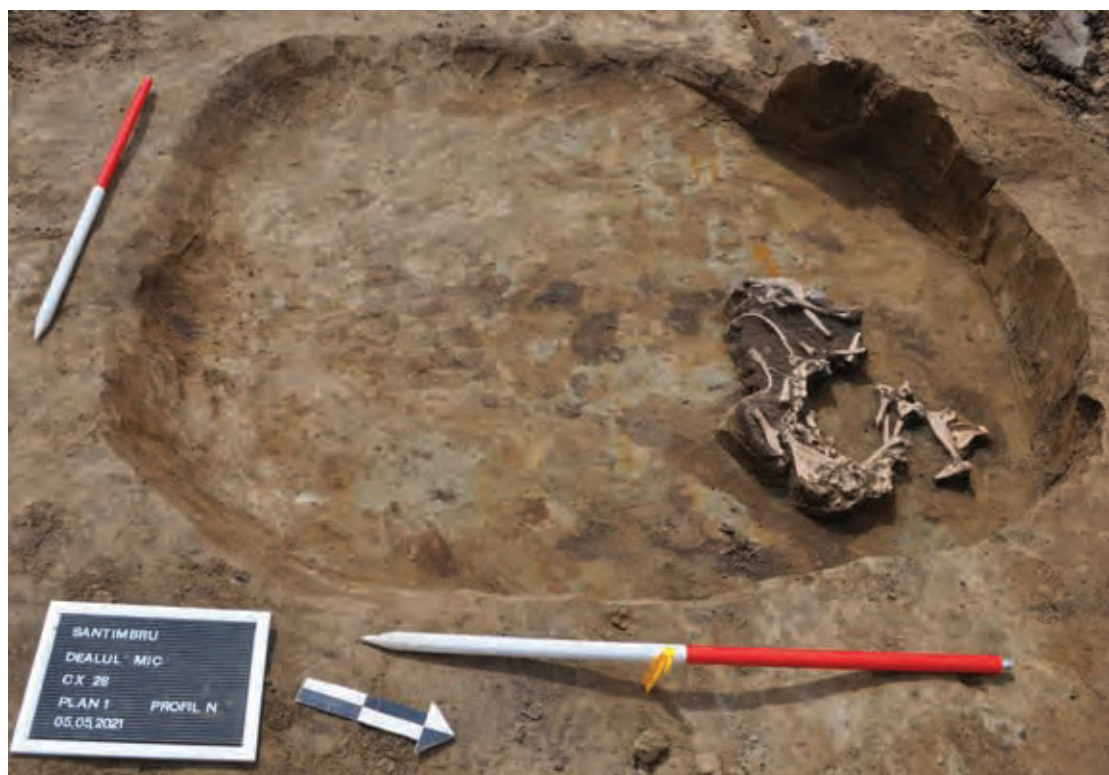
Fig. 22 Cercetări arheologice la situl Zoltan-Nisipărie.
Fig. 22 *Archaeological research at the Zoltan-Nisipărie site.*

Fig. 23 Cercetări arheologice preventive la Sântimbru – Dealul Mic, jud. Harghita
(foto Dan Buzea).

Fig. 23 Preventive archaeological research at Sântimbru – Dealul Mic, Harghita County
(photo Dan Buzea).

Fig. 24 Cercetare arheologică de la Sântimbru, jud. Harghita.
Fig. 24 Archaeological research at Sântimbru, Harghita county.

Fig. 25 Colocviul Priorități de cercetare în estul Transilvaniei.
Fig. 25 Colloquium Research Priorities in Eastern Transylvania.

Fig. 26 Itinerarea expoziției „Personalități covășnene” la Hotel Bradul, Covasna.
Fig. 26 Itinerary of the exhibition "Personalities of Covasna" at Hotel Bradul, Covasna.